

ELS INDICADORS DE SALUT LINGÜÍSTICA

- **Oficialitat en alguns territoris**
- **Presència significativa a l'ensenyament, als mitjans de comunicació orals i escrits i a la vida quotidiana**
- **Suport d'una literatura de qualitat**
- **Grau de prestigi, de legitimació i de fidelitat notables**

La llengua és el territori

El català (també anomenat oficialment valencià o alguerès) és una llengua romànica que es parla al Principat de Catalunya, a la major part del País Valencià, a les Illes Balears, a la Franja de Ponent (marge oriental d'Aragó), al Carxe (extrem nord de Múrcia), a la Catalunya del Nord (departament francès dels Pirineus Orientals), a Andorra i a la ciutat de l'Alguer (Sardenya).

És l'única llengua oficial a Andorra; cooficial al Principat de Catalunya, País Valencià i Illes Balears; gaudeix d'un cert reconeixement local a l'Alguer, a la Franja de Ponent i a la Catalunya Nord.

El català, parlat a Catalunya des del segle VIII, es va estendre a les Illes Balears i a les terres valencianes amb les conquestes del rei Jaume I (segle XIII), i amb Ramon Llull va esdevenir una llengua potent i de gran dinamisme cultural. Al segle XVI va començar la penetració del castellà (la penetració del francès a la Catalunya del Nord es produeix a partir del Tractat dels Pirineus, al s. XVII), que la va anar afeblint progressivament en els àmbits formals. Al segle XVII s'accentua la persecució del català fins que, a partir de finals del XIX, inicia un ressorgiment que continua en l'actualitat, tot i la situació de subordinació i de bilingüisme desigual, molt desfavorable al català, pel fet que els estats espanyol, francès i italià promouen el castellà, el francès i l'italià.

El català de la 6 llengua d'Europa
(entre les llengües més usades)

alemany, francès, anglès, italià, espanyol, polonès, neerlandès, romanès, CATALÀ, grec, portuguès, txec, hongarès, suec, búlgar, irlandès, danès, eslovac, finès, croat, lituà, letó, eslovè, estonià, maltès...

Una comunitat lingüística d'Europa

Malgrat que els darrers 150 anys s'ha destruït bona part de la diversitat lingüística mundial amb la mort o la reculada de centenars de llengües, a començaments del segle XXI el 51,4% de la humanitat no parla encara cap de les 10 llengües més parlades del món. De les 6.000 llengües que encara es parlen al planeta Terra el català forma part del 2,5 % de les més parlades. La gran majoria de llengües són molt menys parlades que el català, que amb més de 10.1 milions de parlants ocupa el 88è lloc en la llista de les més parlades del món. La població estimada que entén el català és de 12,8 milions de persones. Font: Eurobaròmetre 2012.

El català no és una llengua petita

La Coordinadora cap a la Federació d'Organitzacions per la Llengua Catalana (FOLC) va penjar el 2002 un centenar de pancartes a l'autopista que va de Perpinyà a Alacant, a l'autovia de Martorell a Fraga, i a les Illes Balears.

La llengua és la gent

Onze milions d'usuaris (amb poca autoestima)

Una llengua comuna

Moltes paraules que passen per dialectals troquen les falses fronteres dels grans dialectes ja que, en realitat, són unes fronteres més polítiques que no pas reals. Així, *parli/pardina* en lloc d'*parlo* es diuen al País Valencià i a les Illes Balears, però també a la major part de comarques de les Terres de Ponent, en el català nord-occidental, a les Terres de l'Ebre, però també en alguns pobles del català nord-occidental. Els possessius *veus/veus* i *veus/veus* es diuen a la major part del territori. *Brossat en lloc de mató* és una de les paraules que trobem en el català de les Illes però també a les Terres de l'Ebre o a l'Alt Urgell. I en la majoria de comarques de Ponent.

Tot el cos humà és pancatalà, usat quotidianament arreu del territori: ull, ungla, pit, fimeselles, coll, gola, espatlla, espatlla, panxa, esquena, coll, dit, mà, cap, cava, penis, genolls, turmell.

Totes les sensacions són pancatalanes: amor, odi, son, cansament, set, gana, el fam, picor, felicitat, neguit o inquietud.

Totes les accions es diuen igual arreu del territori: menjar, dinar, esmorzar, beure, dormir, aixecar-se, pujar-se, llevar-se, banyar-se, cordar, passejar, fregar, banyar, davallar, pujar, trepitjar, recollir, agafar/agarrar, parlar, escoltar, acomiadar, obrir, tancar, tallar, cridar, donar, amagar, escriure, suar, mossegar.

Els catalanoparlants, fins i tot aquells que són decidits partidaris d'usar el català amb normalitat, som víctimes del fenomen de l'ocultació lingüística, és a dir: no som prou conscients que una gran majoria de la població que viu amb nosaltres entén el català o fins i tot el sap parlar encara que no el parli habitualment. Quan ens trobem amb algú no sabem si entén o parla en català i ell no sap si nosaltres entenem, parlem i si tenim ganes de parlar i que ens parlin en català. Aleshores, percebem que els catalanoparlants som molts menys dels que en realitat som i actuem com si l'altre no sabés o no volgués que nosaltres li paréssim en català. El fenomen de l'ocultació lingüística –en el qual s'hi barreja la por i la frustració– no ens deixa veure la realitat positiva.

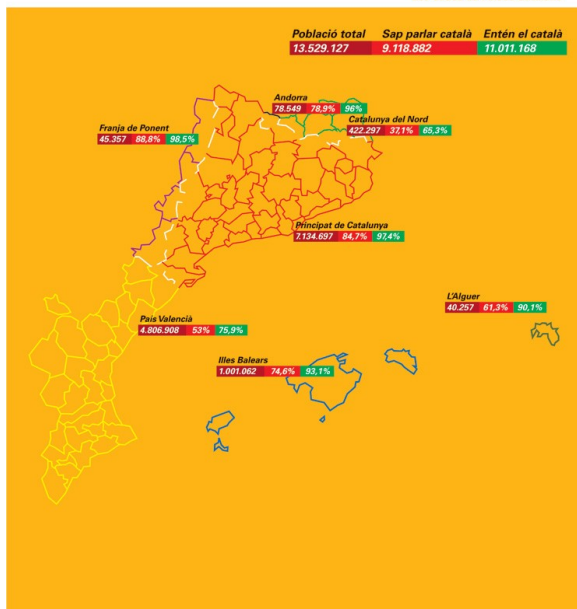

Espanya, amb la llei Wert, torna a intentar destruir la llengua catalana foragitant-la de l'escola. La comunitat educativa i la societat civil han lluitat decididament a favor del català.

Una llengua molt unitària

Algunes llengües com l'italià tenen problemes d'intercomprensió entre els parlants dels diferents dialectes. Per contra, en el català, com ja es veia en els textos de la Cancelleria Reial durant l'edat mitjana, la distància entre els diferents dialectes no és gaire gran. Fora bo que els trets característics de totes les varietats geogràfiques foren percebuts com una riquesa i una bellesa.

Les dades de Països Catalans

Vivim en català

Cantem en català

Els cors de Clavé van fer que les classes populars trobessin una forma d'expressió musical que va acabar generant els orfeons, com l'Orfeó Català de Lluís Millet (1891), que farà construir el Palau de la Música Catalana el 1905.

La formalització de la sardana per part de Pep Ventura permetrà la consolidació i la popularització de la dansa i de la música de cobla. En el període modernista s'escriuen la major part de les cançons patriòtiques "L'Emigrant" (Vives, 1890), "Els Segadors" (Alló, 1892) o "El cant de la senyera" (Millet, 1896).

El cançoner popular català és àmpliament conegut i mantingut viu en les famílies, les agrupacions musicals i els grups d'escoltes i esplais.

Consum de canço

El 81% dels consumidors ha escoltat cançons en català de ràdio i TV (dades de 2012)

Diguem Sí "Concert per la Llibertat"
29 de juny del 2013 al Camp Nou

Els setze jutges de la Nova Canço

El 1961 es funda el col·lectiu Els Setze Jutges, pal de paller de la Nova Canço. Es tracta del fenomen sociolingüístic i dinamitzador de l'idioma i del conjunt de la comunitat lingüística més important esdevingut a la segona part del segle XX.

Els representants més coneguts del moviment són Llach, Raimon, Maria del Mar Bonet, Serrat o Pi de la Serra, però sense oblidar Ovidi Montllor, Xavier Ribalta, Guillem d'Efak, Remei Margarit, Rafael Subirachs, el Grup de Folk o la Salomé del "Se'n va anar", guanyadora el 1963 del Festival de Canço Mediterrània.

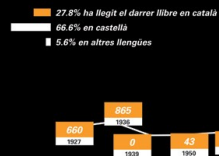
Precedent del folk, al País Valencià sorgirà Al Tall, un grup que cantarà Falegnà del sud català i la història tràgica dels Països Catalans i que ens regalarà la desacomplexada afirmació "mai parlen en castellà" de la canço "Tio Canya". Des de meitats de la dècada dels 90 hi ha un cert ressorgiment de la canço, amb representants destacats com Feliu Ventura, Roger Mas, etc.

La música popular amb components electrònics neix a finals dels seixanta i es desenvolupa plenament en els setanta amb l'anomenat Rock Laietà. A mitjans dels setanta, el rock més progressiu i oníric és representat per Pau Riba, Sisa o Oriol Tramvia. A la dècada dels vuitanta, amb grups com Sopa de Cabra, Els Pets o Sau, que mantenen la flama durant els 90. A la primera dècada del XXI, l'escena musical popular catalana bull amb grups que s'autoprodueixen i que tenen acceptació popular.

Fins i tot després del franquisme, Espanya continuarà prohibint el català a través de l'Eurovisió.

Llegim en català?

Més d'un milió de persones llegeixen llibres en català. El català és la 22a llengua més traduïda del món.

Els governs espanyols continuen treballant contra la televisió en català: primer van interferir el senyal de TV3 al País Valencià, després van suprimir els repetidors de TV3 al País Valencià, després van suprimir la televisió pública, després van tancar Canal 9, ara volen limitar el nombre de canals de TV3 al Principat.

Televisió:

- Més de 2 milions i mig de persones miren televisió en català a Catalunya
- TV3 és la televisió més vista a Catalunya
- Hi ha més de 20 canals de televisió en català

Ràdio:

- Més de 2 milions d'oients escolten ràdio en català
- Més de 100 emissores de ràdio emeten cada dia en català

Evolució del nombre de llibres publicats en català

en nombre de títols publicats a l'any

Font: Institut Ramon Llull, Llibre i cultura del IFLA World, 1933

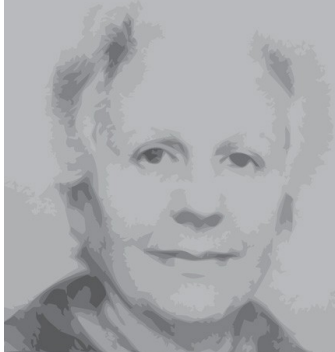
Diaris:

- Més d'un milió de persones llegeixen diaris en català a Catalunya
- Es publiquen més de 30 diaris impresos i digitals en català

Revistes:

- Es publiquen més de 150 revistes
- El 2012 han llegit revistes en català el 48,6% (el 2007 eren el 34,9%), amb un increment de més de 730.000 nous lectors. En castellà són el 76,4%.

La literatura catalana

"El que considero vital de la nostra cultura són els fonaments. I els fonaments són la llengua (...). Em disminueix que a dintre del cap dels catalans hi hagi tanta pesera mental. Tant parlar malament, tant deixar-te influir per una altra llengua, esplèndida, però forastera. Voldria que cada català tingues l'orgull de parlar i d'escriure bé el seu idioma, que considerés una aristocràcia la naturalitat d'expressar-se el més purament possible. Escriure malament o parlar malament perquè no s'ha tingut escola és una excusa vàlida, però una excusa al capdavant. Quan vaig voler escriure em vaig trobar que no sabia redactar una carta en català i a la meua època tampoc no hi havia escola. I em vaig posar a estudiar-lo. Carregada de lògica no concebia que es pogués tirar endavant sense aquesta eina de treball importantíssima (...). La llengua és l'ànima d'un país i mereix moltes atencions"

Font: *El País*, 19 de gener de 2010. Entrevista a Ferran Albelda a Mònica Rodríguez, 1998

Albert Sánchez Piñol, l'any 2002, va escriure *La pell freda*, una novel·la especulativa amb més de 70.000 exemplars venuts en més de 20 edicions en català (i una desena en castellà). Té els drets de traducció a 24 països, s'ha traduït a més de 12 llengües (anglès, alemany, francès, danès, holandès, italià, japonès, noruec, polonès, portuguès, serbi i suec, búlgar...), la qual cosa la converteix en una de les novel·les catalanes més traduïdes.

El cavaller **Ausiàs Marc** (1397-1459) és la veu poètica més emblemàtica de les lletres catalanes antigues. Gran figura de la floració literària de la València quatrecentista, com *Tirant lo Blanc* de Joanot Martorell o *l'Espill* de Jaume Roig... És el primer poeta que opta pel català.

Tirant lo Blanc és la millor novel·la de cavalleries en llengua catalana, la novel·la més emblemàtica de la literatura catalana. Fou escrita per Joanot Martorell (retocada per Martí Joan de Galba) entre 1460 i 1468, publicada a València l'any 1490 i reeditada a Barcelona el 1497. Ben aviat fou traduïda a moltes llengües.

Il·lustració de l'edició de Tirant lo Blanc de 1490. Font: *El País*, 19 de gener de 2010. Entrevista a Ferran Albelda a Mònica Rodríguez, 1998

Jaume I va ser el rei català que definí els contorns territorials del que serà el domini lingüístic del català amb la reconquesta de Lleida, amb les conquestes del País Valencià i Mallorca... Si fa gairebé 8 segles que es parla català al País Valencià i les Illes Balears i Pitiuses és perquè els catalans del Principat van anar poblant aquelles terres fa més de 750 anys i hi van portar la llengua i la cultura.

L'ensenyament

Després del breu parèntesi de la II República, la llengua catalana va desaparèixer de les escoles catalanes, tot i que ja el 1947 set escoles l'ensenyen clandestinament. El 1961 es va fundar la Junta Assessora per als Estudis de Català (JAEC), que va atorgar Certificats de Capacitació per a ensenyar el català. Amb la Llei General d'Educació General Bàsica, el 1970 s'inicia el període de permíssió del català a l'escola. El 1971 es crea el Secretariat de l'Idioma al País Valencià. El 1972 hi ha un dictamen jurídic del Col·legi Oficial d'Advocats de Vic sobre la legalitat de l'ensenyament del català en català i l'any següent comencen les grans campanyes a favor de l'ensenyament del català a l'escola. El 1976 es fan els primers cursos de reciclatge per a mestres. El 1977 les escoles que feien l'ensenyament en català no arribaven a cent... Però el 1978 un real decret incorpora la llengua catalana a l'escola i possibilita l'ensenyament en català. Es crea el Servei d'Ensenyament del Català (SEDEC) dins el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. El 1982 es generalitza l'obligatorietat de l'ensenyament del català en una o dues assignatures.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana fou una associació privada fundada el 1898 al Col·legi Sant Jordi (primera escola on s'ensenyà en català) per Francesc Flos i Calcat, impulsada per la Unió Catalanista, amb la finalitat d'organitzar l'ensenyament en català. El 1914 la Mancomunitat de Catalunya II donà un important impuls oficial.

Immersió Lingüística

Programa d'ensenyament de llengües iniciat el 1965 al Quebec –el 1982 i 1984 a Catalunya i al País Valencià, respectivament– en què la llengua de relació i d'instrucció a l'escola és diferent de la llengua familiar de tots els alumnes (o de la major part). Als anys vuitanta feren immersió en català els fills de la immigració bàsicament castellanoparlant procedent de diverses zones de l'estat espanyol. Al segle XXI, per fer possible la integració, la igualtat i la cohesió social s'amplia la immersió als nousvinguts procedents d'altres països que en moltes ocasions no saben ni català ni castellà. La immersió ha estat un dels èxits relatius –ja que l'aprenentatge del català no sempre va acompanyat a la llarga del seu ús efectiu– del procés de normalització lingüística, i per això ha estat combatuda constantment pels enemics de la normalitat del català.

Ensenyar català als nousvinguts

L'abril de 2004 el Govern de la Generalitat va aprovar el Pla per la llengua i la cohesió social i va crear les aules d'acollida (el 2007 ja n'hi havien més de mil a Catalunya) per rebre els estudiants nousvinguts en català. L'objectiu general del Pla és potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural i la llengua catalana en un marc plurilingüe.

Baldri Reixac

Bal·l-Roc d'Aro, 1702 – Ollers, 1781. Pedagóg, prevere i rector de Sant Martí d'Ollers. El 1749 publicà les Instruccions per a l'ensenyança de minyons, primera manifestació a Catalunya de les repercussions dels nous sistemes pedagògics de Port Royal però pensant en la mentalitat dels nens de les escoles primàries de Catalunya. Segons el pedagog, l'educació hauria de començar en català, la llengua materna, i no pas en llatí. En molts passatges del llibre fa una defensa del català.

Alexandre Galí,

un educador contra el bilingüisme

Campredó, 1886 – Barcelona, 1969. Pedagog i historiador. Fou deixeble de Pompeu Fabra. Inicià la seva tasca pedagògica a l'Escola de Mestres de Joan Bardina. Fou mestre de minyons, mestre de mestres, promotor d'iniciatives culturals i escolars, lingüista, teòric de l'educació i historiador de la cultura. En el seu llibre Per la llengua i l'escola (1931) i en la participació al Primer Congrés de Bilingüisme de Luxemburg (1928), fa importants aportacions al discurs sociolingüístic rebutjant el bilingüisme que fa de l'espanyol la llengua dominant. Viquipèdia: Jordi Soler i Camarero, Nova 21. Història social i política de la llengua catalana, ed. 214.

Escoles en Xarxa és una xarxa de periodisme digital en català que es va iniciar el curs 2004-05 amb vint-i-dos centres de secundària, públics i concertats de tots els Països Catalans. Connecta, mitjançant un sistema de blocs en línia, diversos centres d'educació primària i secundària dels territoris de parla catalana que estan interessats en la implementació de les TIC en l'àmbit educatiu i que, en conseqüència, miren de crear una xarxa de comunicació virtual per intercanviar informació, experiències i impressions. S'estructura en forma de blocs, seguint el model de la dinàmica dels blocs presents a Internet i de les edicions locals de Vilaweb. Hi ha un bloc unitari per a cada etapa educativa, intercanvis per a les escoles de primària i cròniques per als centres de secundària, i tants blocs com centres es van adherint a la proposta.

Informació sobre el TIL:

El TIL és el decret de Tractament Integrat de Llengües (TIL) aprovat pel Govern de les Illes (PP) el mes d'abril del 2012, que suprimeix la immersió lingüística en català a les aules. Aquest decret va trobar des del primer moment dificultats per aplicar-se per la valenta oposició del docents de les illes.

La repressió posterior va despertar un ampli moviment de solidaritat a tots els Països Catalans que va comportar també la creació de la plataforma Enllaçats per la Llengua.

OBJECTIUS PER AVANÇAR EN EL REDREÇAMENT

- INFORMACIÓ FIABLE DE TOT EL QUE PASSA AL TERRITORI LINGÜÍSTIC
- COORDINACIÓ TERRITORIAL D'IDEES, ESTRATÈGIES I OBJECTIUS ALS PAÏSOS CATALANS
- MOBILITZACIÓ AL VOLTANT DE GRANS TEMES

INFORMACIÓ FIABLE DE TOT EL QUE PASSA AL TERRITORI LINGÜÍSTIC

26

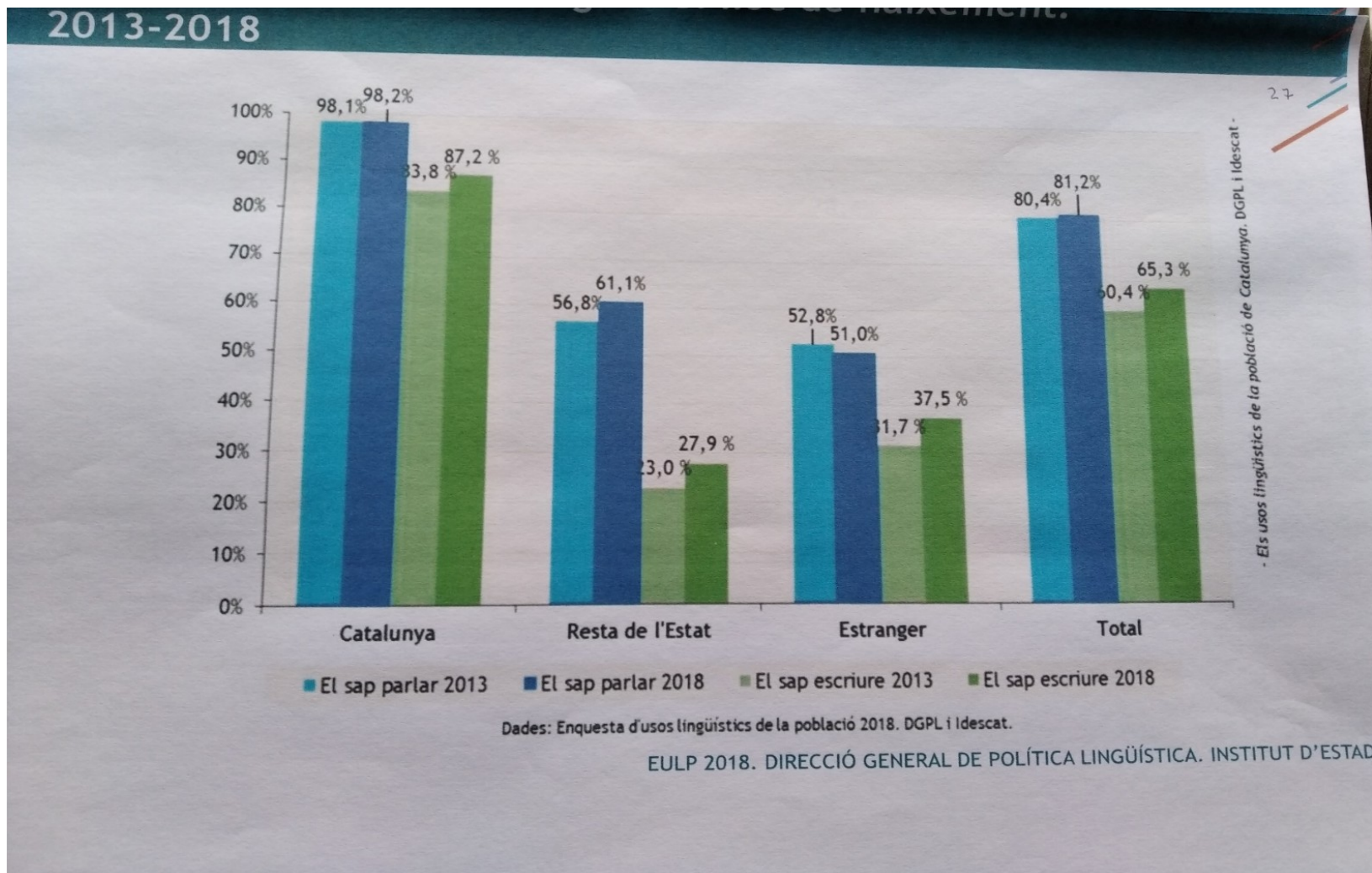
	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure
Metropolità	93,8%	78,4%	83,6%	61,8%
Comarques Gironines	94,9%	87,4%	88,4%	71,5%
Camp de Tarragona	94,4%	82,4%	87,8%	68,1%
Terres de l'Ebre	96,1%	88,5%	87,5%	70,9%
Ponent	94,4%	84,4%	87,6%	73,0%
Comarques Centrals	96,4%	90,0%	91,0%	77,1%
Alt Pirineu i Aran	97,3%	90,4%	92,1%	74,1%
Alt Pirineu	97,8%	92,5%	93,3%	76,3%
Aran	94,2%	77,1%	84,6%	60,1%
Penedès	97,2%	85,3%	90,3%	69,2%
TOTAL	94,4%	81,2%	85,5%	65,3%

Dades: En verd: igual o superior a la mitjana. Enquesta d'usos lingüístics de la població 2018. DGPL i Idescat

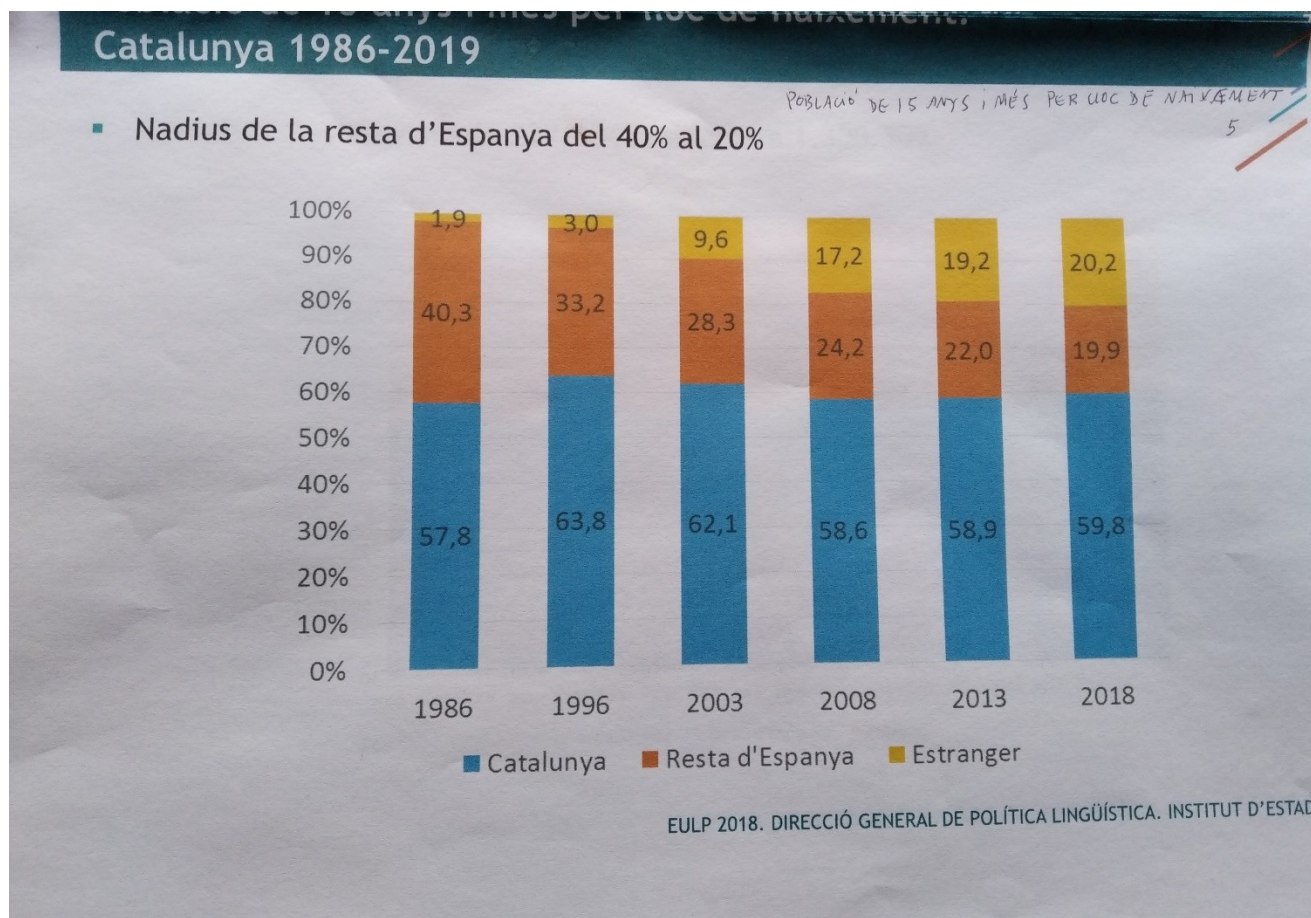
EULP 2018. DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA. INSTITUT D'ESTADÍSTICA

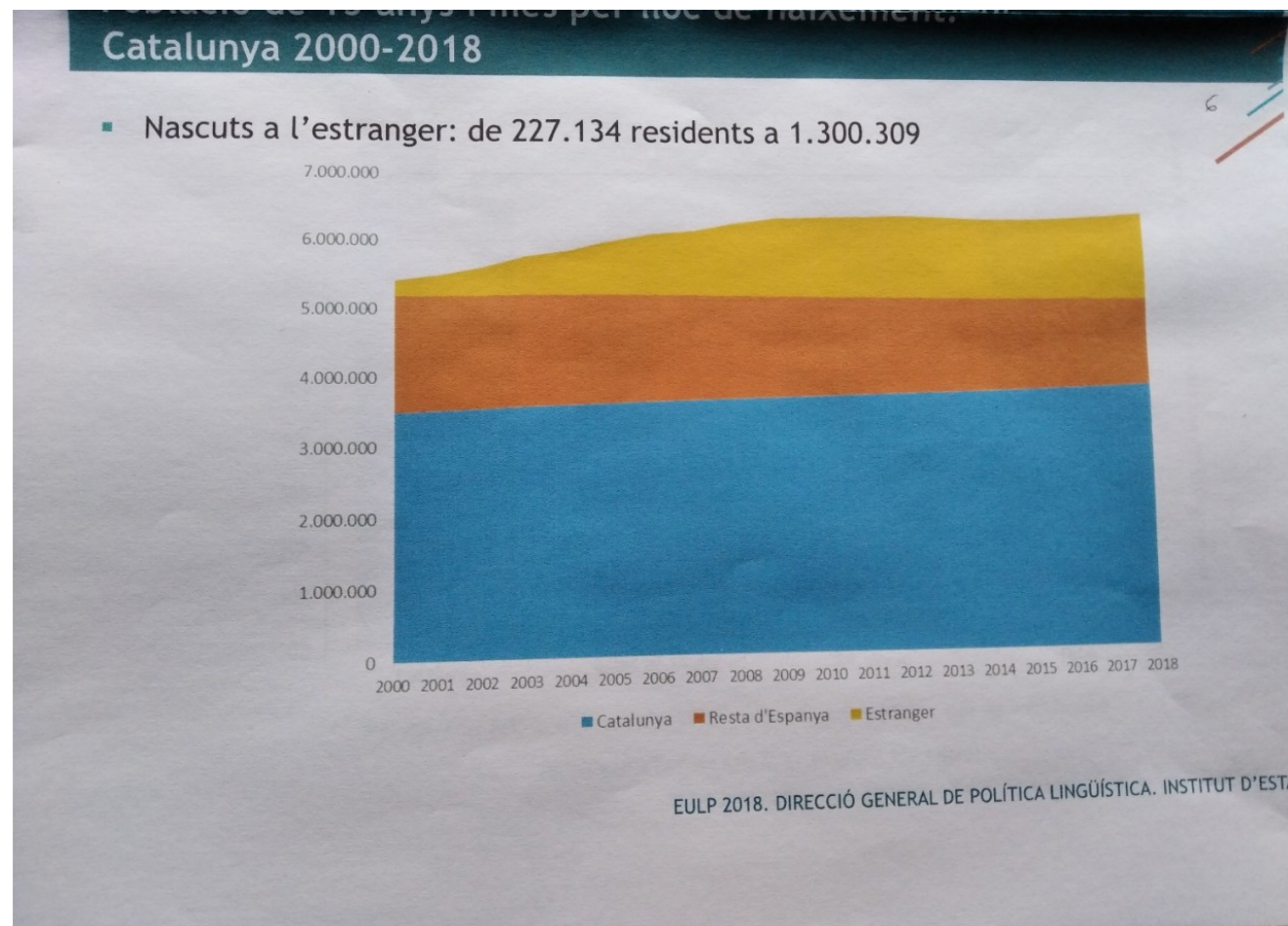
INFORMACIÓ FIABLE DE TOT EL QUE PASSA AL TERRITORI LINGÜÍSTIC

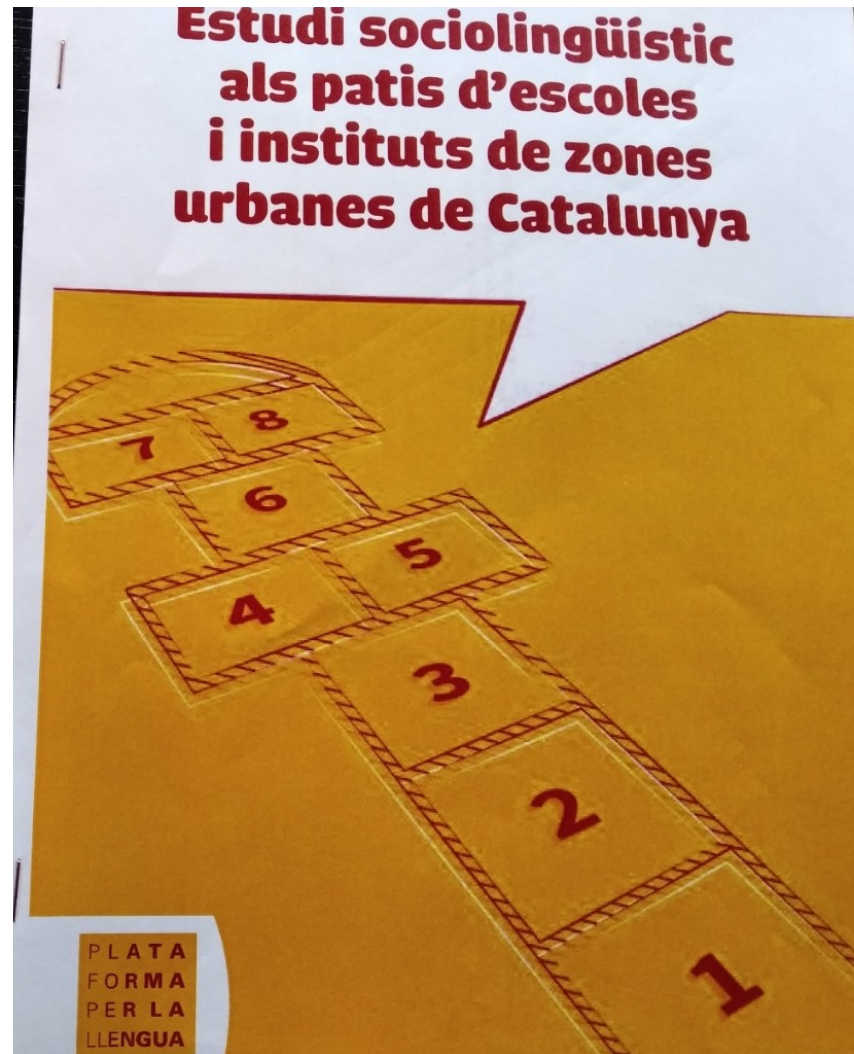
INFORMACIÓ FIABLE DE TOT EL QUE PASSA AL TERRITORI LINGÜÍSTIC

INFORMACIÓ FIABLE DE TOT EL QUE PASSA AL TERRITORI LINGÜÍSTIC

INFORMACIÓ FIABLE DE TOT EL QUE PASSA AL TERRITORI LINGÜÍSTIC

MOBILITZACIÓ AL VOLTANT DE GRANS TEMES

- a) UNITAT DE LA LLENGUA
- b) PRESENCIA DE LA LLENGUA
  - a) A L'ESCOLA I TOT EL SISTEMA EDUCATIU
  - b) ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ I OCI
  - c) AL FUNCIONARIAT EN GENERAL
  - d) AL MÓN DE LA JUSTICIA
- c) RECIPROCITAT DEL SISTEMA AUDIOVISUAL

El català a la xarxa

El català és la 26a llengua del món en nombre de pàgines web, la 19a pel nombre de pàgines per parlant (per davant del rus, l'espanyol o l'àrab), i la 1a que disposa d'un domini propi: el .CAT. De cada 10 blogs que s'han creat a l'Estat Espanyol, 7 són en català.

La Fundació Punt Cat va aconseguir que la llengua catalana obtingués el primer domini adjudicat a un espai idiomàtic. Ben aviat, institucions i particulars van donar suport al projecte i el març de 2007 s'havien registrat ja 21.000 dominis .Cat. El 2013 ja hi ha més de 60.000 dominis .cat

Vilaweb fou la primera gran fita de l'entrada del català i el pensament en català a la xarxa, el nou espai de la realitat que s'anava configurant arreu del planeta. Aquest diari electrònic va esdevenir ben aviat un dels fenòmens que facilitaven l'accés del català als mitjans.

El català es destaca a la Viquipèdia. El català accedeix amb força i intel·ligència a l'enciclopèdia lliure electrònica mundial Viquipèdia. Aquesta va començar el març de 2001 i fou la primera amb articles en llengua no anglesa. El català ocupa el 15è lloc en nombre d'entrades (2013), per davant de la major part de comunitats lingüístiques numèricament molt més grans que la catalana. Si ens fixéssim en les comunitats amb relativament pocs parlants, el català ocuparia el 6è lloc després del polonès, neerlandès, suec, noruec i finès, i el 1r lloc entre les llengües sense estat propi.

Audències dels mitjans digitals en català any 2012:

1. Ara.cat	16.385.891
2. Nació Digital	12.069.402
3. Vilaweb	7.800.683
4. El Punt Avui	4.265.702

62.000 llocs Web en català

Segons l'enquesta del 2012: el 49% dels internautes ha utilitzat el CATALÀ en els darrers dies; un 89,7% ha utilitzat el Castellà i un 15% altres llengües.

La llengua és la nació

Enric Prat de la Riba (Castellterçol 1870-1917)

Director de La Veu de Catalunya, es autor de textos bàsics del catalanisme com La Nacionalitat Catalana (1906), el programa de Solidaritat Catalana i les proclames de la Unió Catalana (1907) i intervingué en la redacció de les Bases de Manresa. Creà i presidí la Mancomunitat de Catalunya (1914), i establí l'Institut d'Estudis Catalans i n'adoptà oficialment les normes ortogràfiques. En la comunicació del Primer Congrés de la Llengua Catalana (1906) afirmava La llengua es un element constituït de la nacionalitat i com que en els humans s'uneix la llengua amb la idea i la intel·ligència formant un lligam íntim i indisoluble: "no hi ha res comparable a aquesta unitat anímica determinada per la comunitat de fidioma".

En el llibre La nacionalitat catalana va definir la Nació com "una societat de gent que parlen una llengua pròpia i tenen un mateix esperit que es manifesta u i característic per sota la varietat de tota la vida col·lectiva".

En un missatge adreçat pel Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya al Consell de Ministres d'Espanya (1916), Prat de la Riba demanarà que sigui "proclamada l'oficialitat de la llengua catalana en tota la vida interior de Catalunya"

i insistirà en què, a banda dels arguments de caràcter més natural-geogràfic ("des de Salces fins a Alacant i Balears"), històric i psicològic ("la desnacionalització lingüística es causa d'esterilitat literària")- hi ha un quart argument de caràcter polític ("els catalans volen l'ús oficial de la pròpia llengua") i la voluntat dels ciutadans, remarca, es "el fet polític per excel·lència".

Primer Congrés de la Llengua Catalana

El I Congrés Internacional de la Llengua Catalana se celebrà a Barcelona del dia 13 al 18 d'octubre de 1906. L'organitzà i el presidí Antoni M. Alcover. El seu objectiu principal fou orientar els estudis sobre la llengua catalana per a redactar la gramàtica de la llengua catalana, però els actes es convertiren una manifestació d'adhesió col·lectiva a la llengua catalana i en un plebiscit a favor de la codificació definitiva de l'idioma. A banda de l'augment del prestigi del català, el principal fruit del Congrés fou la ràpida codificació ortogràfica i gramatical del català. Assistiren al Congrés més de 3.000 congressistes procedents de tots els Països Catalans. La participació social en el Congrés va fer que esdevingués un acte d'afirmació nacional de retrobament dels països catalans. Aquest èxit significà un plebiscit nacional a favor dels lingüistes que havien de dur a terme la codificació de la llengua catalana i a favor de la normalització lingüística. Pompeu Fabra s'acabà de fer conèixer públicament.

Una altra conseqüència del Congrés fou que l'ortografia, la gramàtica i el diccionari oficials es pogueren difondre sense gairebé gens d'oposició arreu dels Països Catalans. Més endavant, durant la dictadura franquista, l'acceptació d'aquestes normes també feu possible l'ensenyament clandestí del català i que, acabada la dictadura, es produís una ràpida i intensa represa gràcies a l'extensió de l'alfabetització en català aconseguida i pel prestigi que aquesta havia donat a l'idioma.

Pompeu Fabra

"La nostra Pàtria, per a nosaltres, és el territori on es parla la llengua catalana. Comprèn, doncs, de les Corberes a l'Horta d'Orlola i de les comarques orientals d'Aragó a la Mediterrània. Composta de quatre grans regions -Principat, València, Balears i Rosselló- cadascuna amb interessants característiques pròpies, cal observar en tots els ordres llur personalitat, que ens dona una tan gran riquesa d'aspectes. No existeix cap perill -ni cap desig- d'absorció d'una regió per les altres. Fora contradictori a la tradició històrica i a l'esperit liberal del nostre poble. Respectuosos amb aquesta diversitat, ens cal, també, adquirir plena consciència de la nostra unitat i enfortir-la convenientment, sobretot en l'aspecte cultural. Unitat no vol dir pas submissió d'uns a altres ni uniformació externa; unitat vol dir creació d'uns ideals comuns i la joia de posseir una cultura que tots anomenem nostra". Desviacions en els conceptes de llengua i de pàtria, 1934.

Les Normes de Castelló

Les Normes Ortogràfiques de Castelló, o Normes del 32, són unes normes ortogràfiques elementals que segueixen, bàsicament, les normes de Fabra adaptades al valencià. Aquestes normes les van signar el desembre de 1932 les més importants institucions culturals del País Valencià. Posteriorment, lingüistes com Manuel Sanchis i Guarnier i Enric Valor les donaren a conèixer i desenvoluparen ortogràfic i gramàtiques a partir de les Normes. L'esperit de consens i la voluntat d'arribar a un acord s'imposaren. Les normes són un compromís, atès que respecten en essència l'estil i les normes fabrianes, però permeten l'ús d'idiosinàcrasies valencianes. No són unes normes ortogràfiques completes, són simplement una guia.

La Secció Filològica de l'IEC

Es fundà l'any 1911, esdevenint el seu primer president Antoni M. Alcover, i aconpleix la funció d'acadèmia de la llengua catalana. Prat de la Riba justificava la necessitat de crear l'IEC per acabar amb l'anarquia ortogràfica i iniciar un estudi científic de l'idioma: "Però aquesta institució (IEC) n'ha de tenir una altra, de missió o funció molt necessària per la situació especial de la nostra llengua: la d'estimular o fomentar la restauració, atò es, l'enfortiment, l'excaric de la llengua catalana; funció aquesta, certament, circumstancial, però que per molts i molts anys serà indispensable".

Alcover i Pompeu Fabra treballaren conjuntament per editar un seguit de Normes ortogràfiques que seran subscrites l'any 1912 per tots els seus membres (tret de Guimerà) i que esdevenen la base del català escrit modern. L'any 1917 es publicà també el Diccionari Ortogràfic de l'Institut, que ha quedat lligat al director del projecte, Pompeu Fabra. Es tracta d'una obra molt completa i que es reedita fins l'any 1937. Aquesta obra i d'altres són la base per a la publicació l'any 1932 del Diccionari General de la Llengua Catalana obra del mateix Fabra, i que fou adoptat com a normatiu.

Carles Salvador (València, 1858-1955)
Poeta, pedagog i gramàtic.
Diccionari enciclopèdic de l'Idioma
L'era un ferm defensor de la nació catalana completa.

Carles Riba (Barcelona, 1893-1959)
Escalà amb Pompeu Fabra en la preparació del Diccionari general de la llengua catalana (1923-1932).

Pompeu Fabra (Gràcia, 1868-Prada de Conflent, 1948)
Escalà la normativa moderna de la llengua catalana.

Els mots de la nostra llengua

Les Homilies d'Organyà són considerades el document literari en llengua catalana més antic dels que s'han trobat. Es tracta d'un recull fragmentari de sermons escrit possiblement entre 1080 i 1095. El primer llibre en llengua catalana es va publicar el 1474 a València, quan es va introduir la tipografia al nostre territori.

El Diccionari Català-Valencià-Balear, anomenat també Alcover-Moll en honor a dos dels seus primers redactors, tot i que també hi col·laborà el filòleg valencià Sanchis Guarnier, inclou tots els mots que els seus autors van anar recollint durant anys per tots els pobles i contrades dels Països Catalans. L'any 1900 Mossèn Alcover publicà la Lletra de Convit a tots els amics de la llengua catalana on invitava tothom a col·laborar a la redacció de vocabulari.

El Diccionari Etimològic de la Llengua Catalana, escrit per Joan Coromines (Barcelona, 1905 - Pineda de Mar, 1997), conté més de 55.000 entrades sobre l'origen i la història dels mots de la llengua catalana.

La Gran Enciclopèdia Catalana, enciclopèdia universal amb destacades referències a la situació cultural, social i econòmica dels Països Catalans que es va començar a redactar durant (i malgrat) el franquisme. La primera edició de 15 volums (1969-80) fou dirigida per Jordi Carbonell i Joan Carreras i el 1989 se n'inicià una segona de 24 volums. El 2008 apareix en versió electrònica de consulta lliure i es projecta en format "Viquipèdia".

L'Atlas lingüístic: l'Institut d'Estudis Catalans ha publicat l'Atlas lingüístic del domini català. Aquesta obra, que van iniciar Antoni Maria Badia i Margarit i Germà Colón el 1952, és, en paraules dels seus autors, "una fotografia del català integral, des de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó, feta en un lapse de temps de deu anys", per ser més exactes, entre el 1964 i el 1978.

La sociolingüística catalana: Antoni M. Badia i Margarit, Francesc Vallverdú, Lluís Aracil i Rafael L. Ninyoles van ser els iniciadors de la sociolingüística als Països Catalans. Tanmateix, alguns autors havien introduït anteriorment reflexions presociolingüístiques: Joaquim Casas-Carbó, Alexandre Galí, Delfi Dalmau o, fins i tot, Carles Riba, entre altres (Diccionari de Sociolingüística, 2001). La sociolingüística s'ocupa de l'estudi de l'ús que hom fa de la llengua, és a dir, qüestions relacionades amb el lloc que ocupa l'ús lingüístic en la societat, per explorar el context social de la diversitat lingüística. La sociolingüística estudia els temes que es tracten en aquesta exposició: la relació de la llengua amb la història, els parlants, els territoris, els mots, les institucions i els pensadors, el procés de substitució o la vitalitat de l'idioma.

*«Un jove llavis desclou
de la foscor si subiteu camí
ens ha trigat, com és llarg d'esperar
un document de llum en la tenebra!
Però hem viscut per salvar-vos els mots,
per retornar-vos el nom de cada cosa
perquè seguíssiu el recte camí*

Salvador Espriu

*d'accés al ple domini de la terra
Vàrem mirar ben al llarg a
davantíem al fons*

Joan Maragall:
la llengua és la nació

"Cada terra comunica a les més substancials paraules dels seus homes un sentit sentimental que no hi ha diccionari que l'expliqui ni gramàtica que l'ensenyi."

"La llengua... no és sols la causa d'una nacionalitat... sinó un ideal humà arrelat en l'amor diví que anima bellament el món."

"La paraula ho és tot: és la nostra acció, el nostre medi i el nostre fi."

"Un poble amb aquella doble expressió (català: llenguatge viu i corrent; castellà: el de les idees generals i literari) és un poble esguerrat, és un monstre; i els monstres solen tenir la vida curta i miserable, i en tot cas no fructifiquen (1853)."

EINES QUE TENIM

- A) PARLAR SEMPRE EN CATALÀ EN QUALSEVOL CIRCUMSTÀNCIA I FENT SERVIR EL SENTIT COMÚ**
- B) QUEIXAR-NOS MENYS. PARLAR-LA MÉS**
- C) PRENDRE CONSCIÈNCIA DE LA NOSTRA RESPONSABILITAT ENVERS LA LLENGUA**
- D) LLEIS QUE ENS ACOMPANYIN (Comerços)**
- E) MOBILITZACIÓ PER AL REDREÇAMENT DE LA LLENGUA**

ASSOCIACIONS QUE TREBALLEN PER LA LLENGUA

- 1 - CAL
- 2 - LLENGUA NACIONAL
- 3 - FOLC
- 4 - PLATAFORMA PER LA LLENGUA
- 5 – IEC SECCIÓ FILOLÒGICA
- 6 – ANC, Sectorials d'ensenyament i de sociolingüistes
- 7 – GELA
- 8 – ÒMNIUM CULTURAL
- 9 – GRUP KOINÉ, LLENGUA I REPÚBLICA
- 10-JURISTES PER LA LLENGUA
- 11-ASSOCIACIÓ DELS DRETS CIVILS
- 12- GRUP VALLCORBA

Voluntariat i lluita per l'idioma

El dret de decidir en llibertat

"No ens resignem a la mera supervivència lingüística, no en tenim prou amb la pervivència: volem la vida plena per al català, i necessitem la llibertat per a fer-ho possible.

Els catalans tenen tot el dret d'organitzar en llibertat i democràticament el seu sistema d'ensenyament (i, en particular, els aspectes lingüístics d'aquest sistema) de la manera que els sembli més convenient respectant, com és natural i com sempre han fet, els drets fonamentals de tothom."

Circle 21, febrer 2008

Viure en català

ÒMNIMUM
CULTURAL

Entitat que treballa des de 1961 per a la promoció i la normalització de la llengua catalana, la cultura i la identitat nacional de Catalunya. "Llengua, cultura i país" és el seu lema central. Compta amb més de 15.000 socis i 21 delegacions territorials. Forma la Federació Llull amb Acció Cultural del País Valencià i l'Obra Cultural Balear. Edita la revista pedagògica Escola Catalana, treballa en el programa "Voluntariat per la llengua" i atorga el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes des de 1969.

Entitat dedicada a l'estudi, la defensa i la promoció del patrimoni cultural, artístic i natural del País Valencià. Fou creada a València el 1978. El primer president fou Joan Fuster. És partidària de la unitat de la llengua catalana i responsable de l'emissió del senyal analògic i digital de Televisió de Catalunya al País Valencià, de les manifestacions del 25 d'abril del Correllenguatge i dels Casals Jaume I.

Entitat fundada el 1962 a Palma. Es considera la continuadora històrica de la tasca duta a terme per l'Associació per la Cultura de Mallorca (1923-1936). Des de 1996 comença les diades populars per la llengua i l'autogovern per reclamar una política lingüística ferma i decidida de les institucions i el Govern Balear. Entre les seves activitats destaca la creació de Joves de Mallorca per la Llengua i la Fundació Voltor.

Entitat veïna sorgida el 1994 com a resultat de l'agrupació de 40 entitats juvenils de Mallorca amb l'objectiu de viure plenament en català. Posteriorment a aquest any, funciona com a entitat independent. Ha realitzat campanyes com "Volem comprar en català" i organitza el Correllenguatge i l'Acampallenguatge i el Rock'n'Llengua.

Plataforma reivindicativa de caràcter ampli sorgida el 1981 a Barcelona com a resposta massiva als atacs dels membres espanyolistes del "Manifiesto de los 2300". Tenia per objectiu la "defensa de la cultura i la nació catalanes". Van realitzar nombroses accions de militància lingüística que van assolir part dels objectius de catalanització (RNF, Telefónica, Correus, grans empreses...) fins el 1993.

Organització contrària al bilingüisme que mostrava un posicionament independentista i crític amb la política lingüística oficial de l'època. Va publicar la revista Viure en Català del 1983 al 1986.

Entitat nascuda l'any 1993 que engloba diverses associacions i persones amb l'objectiu de garantir la presència de ple dret de la llengua catalana en tots els àmbits i a tot el territori de llengua catalana. Defensa que el català ha de ser la llengua comuna dels catalans. Edita la revista La Corbella i realitza estudis sobre la situació del català.

Entitat fundada l'any 1996 per realitzar un treball en xarxa amb finalitats de tipus cultural i polític: acabar amb la menysvaloració de la cultura catalana i presentar-la al món com una cultura innovadora, integradora i descomplexada, garantir un futur digne per al català i reclamar el reconeixement de la unitat i oficialitat de la llengua catalana en tot el seu territori. Organitza el Correllenguatge i la diada festiva, musical i de caràcter itinerant Cultureviva.

Organització de nous parlants a favor de la llengua. Reivindica la presència pública dels nous parlants i ofereix ajuda a les persones que estan adoptant el català com a llengua habitual.

Associació nascuda el 1991 com a organització de militància lingüística centrada en el discurs ideològic favorable al català com a gènere i contrari a la imposició de l'espanyol i la difusió d'un català desafinat o espanyolitzat als mitjans de comunicació. La revista Llengua Nacional és un referent en el camp de la llengua catalana, la lingüística i la sociolingüística.

Entitat que integra 26 associacions d'arreu de les comarques valencianes. Constituïda en 1980, reivindica una escola amèrica al propi medi, integradora i solidària que consideri la llengua dels valencians com element normal de comunicació, com eina d'estudi i mitjà d'enriquiment intel·lectual i cultural. Organitza anualment unes 18 Trobades de primavera (festes per la llengua) amb la participació de centenars de milers de persones. Promou activitats culturals i lúdiques relacionades amb l'educació i potencia l'autoestima col·lectiva.

Constituïda el 2005 a Tortosa, aplega una setantena d'entitats de tots els Països Catalans sensibilitzades amb la llengua. Treballa per l'extensió de l'ús social de la llengua catalana. És la responsable d'aquesta exposició.

Plataforma sorgida l'any 2012 durant les lluites dels docents de Mallorca en defensa del català contra la política lingüística del Govern Balear, amb la finalitat de coordinar les accions arreu dels Països Catalans.

**LA CONSELLERIA DE
CULTURA JA HA FET LA IV
TROBADA D'ENTITATS DE
FOMENT DE LA LLENGUA
CATALANA ON FINS ARA HI
HA 242 ENTITATS
APUNTADES**

LA LLENGUA, EL SEU
ENSENYAMENT,
LA SEVA TRANSMISSIÓ
INTERGENERACIONAL,
EINES DE COHESIÓ
SOCIAL I SOBIRANIA

EL CATALÀ HA DE SER LA LLENGUA
DE TOTHOM

VOLEM VIURE EN CATALÀ

**CAL NO ABANDONAR MAI
NI LA TASCA NI
L'ESPERANÇA**

POMPEU FABRA